

แนวทางการส่งเสริมความเชื่อของเด็กและเยาวชนต่อพระพุทธศาสนา
Promoting the belief of children and youth towards Buddhism.

พระครูสิริสุตตานุกุล.ผศ.ดร.

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

saman2507@gmail.com

บทคัดย่อ

สังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาความเสื่อมทรามทางด้านศีลธรรมและคุณธรรมของประชาชนโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทย ที่จำนวนไม่น้อยได้หันห่างจากคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักที่พึ่งพาและยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนไทยมาตั้งแต่อดีต ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยทุกแง่มุม การที่จะทำให้เยาวชนสนใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนานั้น สื่อธรรมะเองก็ต้องปรับตัวให้ทันยุคสมัย การปลูกฝังความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาควรดำเนินการในขณะที่บุคคลมีอายุน้อย เพราะเป็นวัยที่ยังไม่มีภาระ ไม่มีเรื่องที่ต้องคิดมาก จึงสามารถซึมซับเอาหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดได้หากใช้วิธีที่เหมาะสมบทความนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความเชื่อของเด็กและเยาวชนต่อพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : การส่งเสริม.ความเชื่อ.เด็กและเยาวชน.พระพุทธศาสนา.

Abstract

Thai society is experiencing the degeneration of morality especially the problems that arise within Thai youth. Most of them are distant from the teachings of Buddhism which is the main dependence and psychological attachment of the Thai people since the past. It is related to the lifestyle of the Thai people in all aspects. In order to make young people interested in Buddhism, dhamma media must adapt to the times. The cultivation of understanding about Buddhism should be carried out in the young person generation. Because there is no load and no need to think much so young people can absorb the doctrines and the concept of Buddhism if they are used appropriately. This article aims to present the guiding principles of promoting the belief of children and youth towards Buddhism.

Keywords: Promotion. faith. children and youth. Buddhism.

บทนำ

สภาพของสังคมไทยปัจจุบัน กำลังเผชิญกับปัญหาในหลายๆ ด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากการไหลบ่าของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ได้เข้าครอบงำทุกภูมิภาคของโลก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านของประเทศ ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และจริยธรรม และทั้งจากการปฏิบัติ ตนของคนในสังคมไทยปัจจุบันเองที่มีแต่สภาพของความเห็นแก่ตัวเอาแต่ได้ ไม่มีจิตใจเอื้อเฟื้อต่อกัน โดยเฉพาะความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยี ทำให้เด็กและเยาวชนได้รับอิทธิพลจากโลกตะวันตก ผ่านทางสื่อต่างๆ ที่มีการเผยแพร่จากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง จากซีกโลกหนึ่งไปสู่อีกซีกโลก หนึ่ง ภายในเวลาแค่ชั่ววินาที หรือที่เรียกว่าเป็นการส่งผ่านข่าวสารข้อมูลอย่างสมบูรณ์ (Perfect Mobility Information) และเกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผลที่ตามมาคือ เด็กและเยาวชนหันเหและให้ความสนใจกับสิ่งที่เป็นวัตถุนิยมมากกว่าสิ่งที่เป็นเนื้อหาสาระหรือคุณค่า ของชีวิต ซึ่งปัญหาของเยาวชนไทยที่พบมาก คือ การขาดความรับผิดชอบต่อนตนเอง ต่อสังคมและ ครอบครัว รวมถึงประเทศชาติ จะเห็นได้จากพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นที่ปรากฏอยู่ในสื่อต่างๆ ทั้งใน หน้านหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ที่ต่างประโคมข่าวการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอยู่เสมอๆ ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงการกระทำผิดทางศีลธรรมเล็กน้อยๆ เท่านั้น แต่ได้ล่วงไปถึงการทำความผิดกฎหมาย ของบ้านเมือง เช่น การลักขโมย การเสพยาเสพติด การยกพวกตีกันของกลุ่มนักศึกษาต่างสถาบัน การก่อคดีข่มขืน เรื่อยไปจนถึงกระทั่งการก่อคดีฆาตกรรม(นภัสพร พรหมะวัน. 2556 : 61)

สังคมไทยในปัจจุบันนั้นมีความซับซ้อนมากขึ้น และความเป็นอยู่สภาพปัญหาทางสังคมย่อมมีความซับซ้อนขึ้นเป็นเงาตามตัว เพราะพฤติกรรมบางอย่างของเยาวชนนั้นไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากสังคมอย่างเต็มที่หรือสังคมนั้นเลือกที่จะละเลยสภาพปัญหานั้น ๆ เอง จากการที่เยาวชนนั้นพัฒนาทางด้านกายภาพ พัฒนาด้านอารมณ์ พัฒนาด้านความคิด อย่างรวดเร็วทำให้ความคิดความอ่านของเยาวชนนั้นเป็นอาการที่ต่อต้านผู้ใหญ่ทางด้านการคิด ความเข้าใจ จนทำให้ผู้ใหญ่ส่วนมากคิดว่าเยาวชนเหล่านั้นเอาตัวรอดเองได้ แต่เยาวชนเหล่านั้นมักขาดสิ่งที่เรียกว่า ประสบการณ์ ทุกสังคมทุกชนชั้นย่อมมีปัญหาเสมอโดยเฉพาะปัญหาทางสังคมของเยาวชนไทย ที่ต้องเข้าใจในสภาพปัญหาและจำเป็นต้องหาวิธีแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะเยาวชนไทยในวันนี้คือ อนาคตของชาติที่จะต้องสืบทอดเจตนารมณ์ของคนรุ่นหลังเพื่อที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ ด้วยแนวคิดพัฒนาของคนรุ่นใหม่ที่จะต้องเร่งสร้างหรือปลูกฝังความคิดที่ดีให้แก่ประชาชน ในการพัฒนาประเทศชาติในทางที่ดี (PS Praphuett Seethikham. ออนไลน์)

ปัญหาความประพฤติของเยาวชนเหล่านี้ เป็นปัญหาสำคัญที่ไม่อาจเพิกเฉยได้ ทั้งนี้เพราะ เยาวชนเป็นประชากรกลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งของประเทศ เด็กและเยาวชนในระดับมัธยมศึกษา เด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจและสังคม ทั้งยังเป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ คือต้องการแสดง บทบาทใหม่ต่างจากตอนที่เคยเป็นในวัยเด็ก แต่ทั้งนี้ก็ยังแสดงบทบาทผู้ใหญ่โดยสมบูรณ์ไม่ได้ วัยรุ่น จึงเป็นวัยแห่งความพยายามในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของตนเองในด้านต่างๆ เด็กและเยาวชนที่ขาดความรู้ความเข้าใจที่จะปฏิบัติตนให้ ถูกต้อง จะก่อให้เกิดปัญหาต่อนตนเองและสังคมโดยรวม ซึ่งเด็กเหล่านี้สามารถเติบโตเป็นทรัพยากร มนุษย์ที่มีคุณภาพ ถ้ามี

การพัฒนาไปอย่างถูกต้องทาง นั้นคือได้รับการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย ทางด้านอารมณ์ ทางด้านสังคม และ ทางด้านสติปัญญา โดยผ่านการศึกษาทั้งทางวิชาการ และ คุณธรรมจริยธรรม(PS Praphuett Seethikham. ออนไลน์)

ในยุคสมัยของโลกาภิวัตน์ที่ทุกประเทศต่างติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยี และระบบโทรคมนาคมอันทันสมัย คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องรับเอาไว้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สมาร์ทโฟนและดิจิทัลได้เข้า ครบวงจรชีวิตและจิตใจของผู้คนทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชาวพุทธที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก อันส่งผล สะเทือนต่อความเลื่อมใสศรัทธาที่ชาวพุทธมีต่อพระพุทธศาสนา เป็นเหตุทำให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติธรรมลดน้อย ถอยลง และมีแนวโน้มที่น่าสพรกกลัวว่าเทคโนโลยีอันทันสมัยเหล่านั้นจะกัดกร่อนและทำลายวิถีชีวิต ตลอดจน วัฒนธรรมอันดีงามของชาวพุทธจนสูญสิ้นไปในที่สุด เพราะเหตุที่ชาวพุทธไม่ได้ยึดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือยึดพระเจ้าองค์หนึ่งองค์ใดเป็นสรณะเหมือนอย่างศาสนาอื่น ชาวพุทธยึดหลักธรรมและการปฏิบัติทาน ศีล ภาวนาเป็นสำคัญ อย่างไรก็ดี ยังเป็นที่น่ากังวลและห่วงใยต่อชาวพุทธอีกกลุ่มหนึ่ง อันได้แก่ เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ ปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอ เป็นเหตุทำให้จิตใจของพวกเขาถูกพันหลงใหลอยู่กับเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเหล่านั้น ยัง การปฏิบัติทาน ศีล ภาวนาของเด็กและเยาวชนไม่ลุ่มลึกและมั่นคง เทคโนโลยีอันทันสมัยเหล่านั้นอาจล่อใจและ ดึงดูดจิตใจของเด็กและเยาวชนให้ลุ่มหลงมกย เด็กและเยาวชนขาดการสวดมนต์ไหว้พระ วันเวลาและวิถีชีวิตของ พวกเขาถูกโทรศัพท์มือถือเข้าครอบงำยึดกุม เป็นเหตุให้พวกเขาขาดอิสรภาพในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ขาดการขัด เกลาจิตใจให้ผ่องใส วิจารณ์ญาณของเด็กและเยาวชนบิดเบี้ยวและหลงทางเพราะมองเห็นเทคโนโลยีสำคัญกว่าการ สวดมนต์ภาวนา เด็กและเยาวชนใช้เวลาส่วนใหญ่ หมกมุ่นอยู่กับคอมพิวเตอร์และการแชตไลน์ ยิ่งเวลาผ่านไปนาน จิตใจของพวกเขายิ่งหลงใหลและติดยึดอยู่กับโลกดิจิทัล จนพวกเขาารู้สึกว่าไม่อาจใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้หากขาด เครื่องมือสื่อสารอันทันสมัยเหล่านั้น จึงนับเป็นภัยอันใหญ่หลวงที่เด็กและเยาวชนกำลังถูกกลืนหายไปนสังคมที่นับ ถือเทคโนโลยีเป็นสำคัญ (ประสิทธิ์ พุกษาจารศิริ.ออนไลน์) ประเทศไทยนั้นเป็นสังคมหนึ่งซึ่งยอมรับ พระพุทธศาสนา และได้รับการหล่อหลอมจาก หลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทย ส่วนใหญ่ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตาย จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจึง เป็นกระบวนทัศน์ ที่จะสามารถนำหลักการสำคัญที่มีอยู่ในพระไตรปิฎกมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในแบบองค์ รวม เพื่อจะทำให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างครบวงจร อันจะส่งผลดีกับการแก้ไขปัญหาวิกฤติต่างๆ ของ สังคมไทย ต่อไป (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต).2549 : 50)

ซึ่งหากกล่าวถึงในเรื่องของทางศาสนา ในศาสนาพุทธนั้นมีหลายอย่างที่เป็นเรื่องที่สำคัญ และสามารถ นำไปช่วยได้ในกระบวนการ การ พัฒนาของเด็ก แต่การนำหลักหรือปรัชญาทางพระพุทธศาสนามาใช้สำหรับการ พัฒนาระบบการพัฒนาของเด็กนั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะสามารถกระทำได้ง่ายๆ เพราะสภาพสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้เด็กและเยาวชนหันเหและให้ความสนใจกับสิ่งที่ เป็น วัตถุนิยมมากกว่า สิ่งที่เป็นเนื้อหาสาระหรือคุณค่าของชีวิต ยิ่งเมื่อมีการได้รับการนำเสนอข่าวสารที่ มีเนื้อหาในแง่ลบต่อ พระพุทธศาสนา ในแทบไม่เว้นแต่ละวัน ต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลให้เด็ก และเยาวชนยิ่งห่างไกลจาก

พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นทุกขณะ เนื่องจากขาดความเคารพ และขาด ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จากแนวคิด และความหมายของ “ศรัทธา” พอที่จะสรุป ความได้ว่า ศรัทธา หมายถึง ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผล ประกอบไปด้วยปัญญา ที่จะนำไปสู่การ คิดค้นพิสูจน์ความจริงตามความเชื่อนั้น และนำไปปฏิบัติจริงในชีวิต ดังนั้น ความศรัทธา ที่มีต่อ พระพุทธศาสนาของเยาวชน จึงสามารถนำเยาวชนไปสู่การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อันจะนำไปสู่การ พัฒนาเป็น ผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพในวันข้างหน้าได้ เยาวชนเมื่ออยู่ในสังคม เป็นผู้ที่มีหลายบทบาทเกิดขึ้นพร้อมกัน การได้รับ สถานภาพ เป็น “ลูก” เป็นอันดับแรก และมีสถานภาพต่าง ๆ ต่อมาโดยลำดับ เมื่อเข้าโรงเรียนก็เรียกว่าเป็น “นักเรียน . นักศึกษา. นิสิต” เป็นต้น เมื่อเติบโตขึ้นอีกระดับก็เรียกว่าเป็น “พลเมือง ” เมื่อเข้าสู่ พระพุทธศาสนา ก็เรียกว่า “พุทธศาสนิกชน” เยาวชนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ในฐานะเป็นสมาชิก และเมื่อเติบโต ขึ้น ก็มีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมมากขึ้นเช่นเดียวกัน (พระมหาบุญเพียร ปุณณวิริโย(แก้ววงศ์น้อย). 2544 : 57) ดังนั้นการที่เยาวชนจะประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เป็นเยาวชนที่ดี เป็นคนเก่ง จะต้องฝึกฝน พัฒนาตนเอง ด้วยกันทั้งสิ้น ดังคำที่พระพุทธองค์ได้รับรองไว้ว่า บุคคลที่จะเจริญก้าวหน้าใน ระดับโลกียสมบัตินี้ พึงตั้งอยู่ในความ ขยันหมั่นเพียร มีความระมัดระวังด้วยสติ ทำงานซื่อสัตย์มีสะอาดไม่คดโกง ใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำการหรือสั่งการ สำรวมตนเอง ใช้ชีวิตอยู่โดยธรรม

การดำเนินชีวิตของเยาวชนในแต่ละวัน เยาวชนต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่ยั่วให้เกิดความโลภ ความโกรธ และความหลง จึงจำเป็นต้องต่อสู้กับ กิเลสตัณหา ซึ่งเกิดจากความไม่รู้ เพื่อให้ได้มาซึ่ง สุขเวทนา และหลีกเลี่ยง ทุกขเวทนา พลังที่จะต่อสู้กับ กิเลสตัณหาได้คือ พลังสติ และพลังปัญญา ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการฝึกหัดอบรมด้วย หลักธรรมอย่างเป็นขั้นตอน ต่อเนื่อง และ สม่่าเสมอ จนสามารถยกระดับจิตใจขึ้นสูงเหนือกิเลส ตัณหาได้ จึงจะได้ ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เราจะเห็นได้หลักพระพุทธศาสนาจะเน้นถึงการยอมรับศักยภาพของมนุษย์ พระพุทธองค์ ทรงเน้น ให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาชีวิตให้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ดี ซึ่งพระพุทธศาสนาเห็นว่า หลักการพัฒนา ชีวิตมนุษย์จะพัฒนาด้วยหลักไตรสิกขา ในด้านพฤติกรรม(ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา(ปัญญา) (พระธรรม ปิฎก(ป.อ.ปยุตโต). 2537 :234) โดยหลักการดังกล่าวถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาให้เยาวชนเป็นมนุษย์ ที่มีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นจะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันทั้ง 3 ด้าน นอกเหนือจาก นี้ยังมีหลักธรรมใน พระพุทธศาสนา ที่สามารถ นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเยาวชนได้ตาม ความเหมาะสม โดยสถาบันทางสังคมที่อยู่รอบข้าง เป็นกลไกامنตรที่ดีในการแนะนำ

หลักธรรมที่ส่งเสริมความเชื่อของเด็กและเยาวชนต่อพระพุทธศาสนา

วิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทย ได้รับการกล่อมเกลาจากคำสอนของ พระพุทธศาสนา ตั้งแต่ ยุคแรกของประวัติศาสตร์ชาติไทยจนกล่าวได้ว่า “วิถีพุทธ” คือวิถีไทยและ วัฒนธรรมของชาวไทยส่วนใหญ่มีความ เป็นเอกลักษณ์ตั้งแต่ระดับการดำเนินชีวิตประจำวันของ คนทั่วไปคือการกิน อยู่อยู่ พึงจนถึงระดับการดำเนินชีวิตของ นักบวชผู้มุ่งมีชีวิตที่บริสุทธิ์ช่วยให้คน รอบข้างและสังคมมีความสุขพร้อมกันไปอย่างชัดเจน ซึ่งพุทธธรรมมีกรอบการ พัฒนาอย่างเป็นระบบ ไตรสิกขา 3 หรือหลักไตรสิกขา มีดังนี้

1. ศิล หรือขบวนการระเบียบปฏิบัติ(วินัย) เพื่อให้เกิดวาทะชอบ การกระทำชอบและการประกอบอาชีพชอบ เป็นแนวทางและกรอบที่กำกับการกระทำหรือการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ นั้นเอง การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย ในทางปฏิบัติคือการงดเว้นจากการประพฤติดด้วยกายวาจาเมื่อมีศีล จึงมีความสง่างามเผยในการเข้าสังคม เพราะไม่กลัวต่อคำนิทาจากใครๆ เมื่อผู้นามีศีลก็จะเกิดความน่าเชื่อถือกับเยาวชน ซึ่งจะเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน

2. สมาธิ หรือขบวนการฝึกอบรมจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความเพียรชอบ การระลึกรู้ชอบและมีจิตสำนึกที่ ชอบ เป็นขบวนการเพื่อให้เกิดมีการพัฒนาความสำนึกเพื่อความสุขทั้งจิตและกาย เป็นขบวนการเกื้อหนุนให้สิ่งที่รับเข้ามาในชีวิตดำเนินไปด้วยประสิทธิภาพสูงสุด สมาธิเป็นการฝึกจัดระเบียบความคิดของตน เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การศึกษาเล่าเรียน การทำงานให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะจิตใจ เป็นฐานของพฤติกรรม เนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากความตั้งใจ หรือ เจตนาและเป็นไปตามเจตจำนงและแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนา ให้ดีงามแล้ว ก็จะควบคุมดูแลและนำพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามด้วย แม้ความสุข ความทุกข์ในที่สุดก็อยู่ที่ใจ

3. ปัญญา หรือขบวนการทางความรู้ เป็นวิธีการอบรมศึกษาเพื่อให้เกิดวิชาความรู้และปัญญา ซึ่ง จะยังผลให้เกิดมีทัศนะ ความเชื่อ ค่านิยมที่ถูกต้อง ปัญญาเป็นตัวควบคุมกำหนดการรับชนิดต่าง ๆ เข้าสู่ชีวิต ความฉลาดรู้บาปบุญคุณโทษ หมายถึง รอบรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ ความรอบรู้สิ่งที่ควรรู้ รู้ทั่วถึงเหตุและผลถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ ผู้มีปัญญาจึงเป็นผู้มีความกล้าหาญองอาจไม่มีความสะอึกสั่นกลัว ต่อเหตุใดๆ เพราะมีปัญญาสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ เมื่อถูกไต่ถามก็กล้าที่จะตอบโดยทันที หรือแม้ตกอยู่ในภาวะอันตราย ก็กล้าคิดหาหนทางให้เอาตัวรอดได้ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการพิจารณาถึงสิ่งที่ผิดและสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งในการสร้างวัฒนธรรมต้องพิจารณาสิ่งที่จะส่งผลว่าจะส่งผลในด้านใด ไม่ว่าจะเป็นด้านดีหรือด้านร้าย ควรจะหลีกเลี่ยงปัจจัยที่จะก่อให้เกิดผลเสีย และควรจะสนับสนุนในปัจจัยที่ส่งผลดีซึ่งจะทำให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีตามมานั่นเอง

การศึกษา 3 ด้านที่เรียกว่าไตรสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญานี้ เป็นหลักใหญ่ของพระพุทธศาสนา เป็นระบบ และเป็นกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนาคน ให้มีศีลคือข้อปฏิบัติที่เป็นแนวทางในการยึดถือ สมาธิคือจิตสำนึกหรือความคิดที่ส่งผลต่อการปฏิบัติ ปัญญาคือความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งหลักไตรสิกขาจะสร้างความเชื่อความสนใจของเยาวชนต่อพระพุทธศาสนาได้

การส่งเสริมความเชื่อของเด็กและเยาวชนต่อพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน

ปัจจุบันสังคมไทยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมตามชาติตะวันตก เมื่อหลักธรรมเรื่องกรรมถูกบิดเบือนไปจากหลักคำสอนเดิม "ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว" เป็นการวัดผลของความดี กันที่วัตถุ คนในสังคมจึงต้องการเป็นเจ้าของวัตถุ และความร่ำรวยโดยไม่สนใจที่จะทำงานให้เหนื่อยยาก ด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมายและผิดศีลธรรม คนส่วนมากมักถือเอาความสุข ความสมปรารถนาในชีวิต ปัจจุบันเป็นมาตรฐานวัดความดี คือความดีต้องมีผลออกมาเป็นความสุขความสมปรารถนา เป็นลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ความชั่วต้องมีผลตรงกันข้าม

แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่แน่นอนเสมอไป ซึ่งในบทความนี้จะได้วิเคราะห์ว่าการส่งเสริมความเชื่อของเด็กและเยาวชนต่อพระพุทธศาสนา ควรจะส่งเสริมในด้านใดบ้าง ซึ่งจะได้อธิบายดังต่อไปนี้

1. **ด้านการมีวินัย** ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่มีสาเหตุมาจากการขาดระเบียบวินัย ระเบียบวินัยคือ แบบแผน กฎเกณฑ์ ที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งจะแยกออกเป็น 2 ลักษณะ 1) ระเบียบวินัยภายนอก คือ คนที่มีระเบียบวินัยเป็นคนที่สามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนได้ตามแบบแผนกฎเกณฑ์ และข้อบังคับของสังคมนั้นได้โดยอาจจะใช้กฎเกณฑ์ ข้อบังคับเป็นเครื่องกำหนดให้ทำตาม 2) ระเบียบวินัยในตนเอง ที่อาจจะปฏิบัติเพราะตระหนักถึงความถูกต้องเหมาะสมตมด้วยตัวของตัวเองแม้บางอย่างจะไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับก็ตาม การจะสร้างระเบียบวินัยให้เยาวชน ต้องให้เยาวชนเข้าใจถึงกฎเกณฑ์ หรือผลที่เกิดเมื่อปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ได้ตั้งไว้ ต้องอธิบายถึงหน้าที่ของศาสนิกชนที่ต้องปฏิบัติ อย่างการใช้หลักของศีลเป็นแนวทางการปฏิบัติไปในทางที่ดี เป็นระเบียบวินัยที่ควรยึดถือ เช่น ศีล 5 เป็นต้น

2. **ด้านจิตสำนึก** การที่จะสร้างให้เด็กเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อพระพุทธศาสนานั้น ต้องเริ่มจากการปลูกฝังความคิดในด้านดีก่อน ซึ่งศาสนาเป็นหนึ่งในสามเสาหลักของประเทศ ศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติ ประเทศชาติใดไม่มีหลักศาสนา คำจุน ก็เกิดปัญหาการขาดศีลธรรมของคนในชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถทำให้ประเทศชาตินั้นล่มสลายและถูกทำลายลงได้ แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีคนหลายศาสนาอยู่ร่วมกัน แต่ก็สามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ควรต้องสอนให้เยาวชนเรียนรู้ที่จะเข้าใจ ให้ความเคารพนับถือศาสนาของตน เพราะไม่ว่าใครจะนับถือศาสนาใดก็ตามแต่ แก่นแท้ของทุกศาสนาล้วนสอนให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคมด้วยกันทั้งสิ้น เครื่องมือที่จะช่วยในการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน คือ กิจกรรมที่เป็นการสร้างจิตสำนึก เช่น ประเพณีวัฒนธรรมที่มีอยู่ เป็นต้น อีกอย่างที่สำคัญในการสร้างจิตสำนึกที่ดีของเยาวชนต่อพระพุทธศาสนา คือ การอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ การเป็นตัวอย่างที่ดีหรือเป็นต้นแบบให้เยาวชนประพฤติปฏิบัติตาม กิจกรรมที่ดีอีกอย่างคือ การเข้าค่ายจริยธรรมหรือการปฏิบัติธรรมไม่ว่าจะอยู่ที่บ้านหรือวัด การทำสมาธิจะช่วยให้เยาวชนได้คิดทบทวน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ้าจะให้เยาวชนปฏิบัติตาม ต้องมีต้นแบบที่ทำให้เห็นซึ่งต้นแบบที่ดีที่สุดคือพ่อแม่

3. **ด้านความรู้และประสบการณ์** ความรู้และประสบการณ์ของตัวเยาวชนเองเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นตัวตัดสินใจว่าควรเชื่อหรือไม่ การศึกษา เราพัฒนาการศึกษาให้สูงพร้อมกับการพัฒนาจิตใจได้ ซึ่งเมื่อก่อนในหลักสูตรการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับประถมศึกษา มีวิชา ศาสนาและศีลธรรมบรรจุไว้ซึ่งเป็นวิชาหลัก ซึ่งหลักการนี้จะทำการปลูกฝังให้เด็กเข้าใจถึงศีลธรรม จิตสำนึกและจริยธรรมได้ง่ายและจดจำได้นาน เพราะสมองของเด็กในช่วงนี้จะมีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างรวดเร็ว เมื่อรับรู้อะไรเข้าไปในสมองช่วงนี้เด็กจะจดจำได้ง่ายและลึกกว่าตอนโตแล้ว แต่ในปัจจุบันวิชานี้ไม่มีแล้ว ไม่ว่าจะระดับประถมหรือมัธยมหรือระดับไหนก็ตาม ถ้าจะเรียนก็ต้องบวชเท่านั้น ซึ่งถ้ามาคิดกลับดูว่าต้องการให้เด็กและเยาวชนมีศีลธรรมแต่กลับไม่มีการให้ความรู้และสร้างประสบการณ์ความเข้าใจในเรื่องศีลธรรมที่ดีให้กับเด็ก

เพราะฉะนั้นความเชื่อของเด็กและเยาวชนต่อพระพุทธศาสนาในปัจจุบันจะมีความหลากหลาย รูปแบบที่ภาครัฐองค์กรทางพระพุทธศาสนาสามารถเข้าไปเกี่ยวข้องและช่วยกันในทุกระดับนโยบาย แผนงาน โครงการรวมถึงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในโรงเรียนและชุมชนต่างๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนมิติการพัฒนา อย่างยั่งยืนในอนาคต อีกทั้งการส่งเสริมความเชื่อของเด็กและเยาวชนต่อพระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีรูปแบบการ เข้าถึงได้ง่ายขึ้น อย่างเช่น การใช้สื่อสร้างสรรค์และตรงกับจิตวิทยาวัยรุ่น และแอปพลิเคชันต่างๆ การใช้ภาพสื่อสาร ความเชื่อ การใช้วัฒนธรรมพื้นที่และทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ การให้ทุนการศึกษาของวัดและพระสงฆ์ การจัดการ แข่งตอบปัญหาทางธรรม เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัย จิตสำนึกและประสบการณ์ของเด็กและเยาวชนดัง แผนภาพต่อไปนี้

สรุป

จากการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความเชื่อของเด็กและเยาวชนต่อพระพุทธศาสนา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านระเบียบวินัยเป็นการสร้างกฎระเบียบเพื่อเป็นแนวทางให้เยาวชนหันมาสนใจพระพุทธศาสนา ด้านจิตสำนึก ต้องสร้างความเข้าใจเพื่อให้เยาวชนเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อพระพุทธศาสนา ด้านความรู้และประสบการณ์ ต้องให้ความรู้และปลูกฝังตั้งแต่เด็กเพราะเมื่อรับรู้อะไรเข้าไปในสมองช่วงนี้เด็กจะจดจำได้ง่ายและลึกกว่าตอนโตแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับหลักไตรสิกขา คือ หลักศีล สมาธิ ปัญญา ดังนี้ 1) ศีล เป็นแนวทางและกรอบที่กำกับการกระทำหรือการประกอบกิจกรรมต่างๆ ให้กับเยาวชน 2) สมาธิ ขบวนการฝึกให้เยาวชนมีจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความเพียรชอบ การระลึกรู้ชอบ และมีจิตสำนึกที่ชอบ 3) ปัญญา ทำให้เยาวชนรอบรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ รู้ทั่วถึงเหตุและผลถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ การสร้างประสบการณ์เพื่อให้เกิดความรู้

References

- นภัสพร พรหมะวัน. (2556). ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปีที่ 5. ฉบับที่ 2. (พฤษภาคม – สิงหาคม).
- ประสิทธิ์ พุกษาจารย์ศิริ. พระพุทธศาสนา กับโลกดิจิทัล โดย ประสิทธิ์ พุกษาจารย์ศิริ. มติชนออนไลน์. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.matichon.co.th/news/426555>. (10 มกราคม 2563)
- พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต). (2549). ลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พิมพ์สวย จำกัด.
- _____. (2537). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิ พุทธธรรม.
- พระมหาบุญเพียร ปุณณวิริโย(แก้ววงศ์น้อย). (2544). “แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบัน ครอบครัว ตามแนวพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- PS Praphuett Seethikham. การแก้ไขปัญหาสังคมของเยาวชนไทยในปัจจุบัน โดยใช้หลักอริยะสัจ 4 [ออนไลน์] : แหล่งที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/544553> [10 มีนาคม 2563].